

Barbara
Vujanović

Urbs in fabula

Ikonografija grada II. (1950.–2000.+). Vizije grada

Moderna galerija, Zagreb, 17. prosinca 2019. – 23. veljače 2020.

AUTORSKA KONCEPCIJA Željko Marcijuš

↑ FOTO G. Vranić © Moderna galerija, Zagreb

Skoro desetljeće nakon hvaljene i nagrađivane izložbe *Ikonografija grada u hrvatskom slikarstvu prve polovice 20. stoljeća*, priređene u zagrebačkoj Modernoj galeriji, u istom je muzeju koncem 2019. godine postavljena izložba *Ikonografija grada II. (1950.–2000+)*, *VIZIJE GRADA*. Ovaj kompleksni multimedijalni i interdisciplinarni izložbeni projekt ostvaren je u autorskoj koncepciji Željka Marcijuša, muzejskoga savjetnika Moderne galerije i njegovih stručnih suradnika – Frane Dulibića (kari-

katura, strip i animirani film), Saše Pavkovića (eksperimentalni film i video), Vanje Babića (intervencije, akcije i performansi), Milivoja Zenića (igrani i dokumentarni film) i Feđe Gavrilovića (arhitektura, urbani i javni prostori). Autori su, prema Željku Marcijušu, koji je obradio ikonografiju grada u hrvatskoj vizualnoj umjetnosti, pokušali iscrtati obrise i sadržaje grada u njegovom povijesnom okviru, prezentskom totalitetu i budućnosnim projekcijama.

↑ FOTO G. Vranić © Moderna galerija, Zagreb

Na izložbi je bilo sabrano 515 djela 275 umjetnica i umjetnika, mahom iz fonda Moderne galerije, ali i radovi iz drugih hrvatskih muzejskih i srodnih institucija, te iz privatnih zbirki. Brojna i raznolika građa, slike, crteži, stripovi, plakati, grafike, karikature, objekti, instalacije, umjetničke fotografije, video-umjetnost, igrani i animirani filmovi, predstavljeni su kroz petnaest tematsko-oblikovnih cjelina, koje su tematizirale različite aspekte urbaniteta i njegovih odraza u likovnim umjetnostima i vizualnim komunikacijama: „Utopija – distopija“, „Mit o megalopolisu – svjetlost velegrada“, „Život i ritam grada – grad kao sudbina“, „Kontrasti centra i periferije“, „Mapiranje grada – urbana geografija“, „Melankolija, metafizika i nadrealni grad“, „Socijalno angažirana pozornica“, „Rat u gradu – grad u ratu“, „Čovjek u gradu – grad u čovjeku“, „Nutarnji gradovi – interijeri“, „Apstraktne asocijacije, znakovi i simboli grada“, „Ljepota grada“, „Eros grada“, „Urbana paranoja“ i „Pop-grad“.

Nadasve bitan segment projekta predstavljao je likovni postav koji potpisuju Ante Rašić, Marko Rašić i Vedrana Vrabec, te vizualni identitet izložbe za koji su zaslužni Rašić+Vrabec. Naime, čitava inscenacija, odnosno scenografija, ili preciznije rečeno arhitektura izložbe na savršen je način odražavala mnogoznačnost teme izložbe, koja svojom organizacijom nije pratila strogi kronološki tijek niti zemljopisnu logiku, omogućujući na taj način vrlo zanimljive usporedbe i poveznice između autora, medija i perioda. Postav i vizualni identitet osmišljeni su da tako čine neprekidnu ulicu imaginarnoga grada, u kojem se primjerice susreće Zagreb Tina Ujevića 1950-ih (fotografija Milana Pavića) i Zagreb 1990-ih (film *Fine mrtve djevojke* Dalibora Matanića) s Parizom 1980-ih (fotografija Mija Vesovića). Supostojanje različitih vremenskih ali i nazorskih faseta, isticanje kontradiktornosti postojanja individualaca i grupa, te sugeriranje vječne promjenjivosti unutarnje i vanjske strukture grada u sklopu

↑ FOTO G. Vranić © Moderna galerija, Zagreb

same izložbe, doista je uvjerljivo oživotvorilo ideju Grada, koji se ostvaruje kao opća i sasvim specifična realnost koju svi živimo.

Pri tome, nije se zanemarivala ni višeslojna prošlost, poput Domovinskoga rata, kao ni aktualna problematika, pa tako Frano Dulibić u svojem tekstu navodi sljedeće: „Poznato je da umjetničko izražavanje često anticipira stvarnost, ali trebamo prihvatiti i to da dio svijeta već živi u distopiji, u kojoj živi sve veći broj imigranata i nezaposlenih, u globalnom zagađenju i zatopljenju, sve do mjestimičnih zastrašujućih ratnih razaranja.“

Uz iznimno promišljen i zaokružen postav, koji je posvema pregledno valorizirao radove, ni u kojem trenutku ne poništavajući njihovu autonomiju, valja pohvaliti i odlično usmjeravanje posjetitelja odabranim ulomcima tekstova. Oni su uvodili u pojedine cjeline, koje se veoma razložno i organski nastavljaju jedna na drugu. Možda bi se moglo poželjeti da su legende sadržavale podatke o tehnikama i materijalima, no to je zaista nebitna zamjerka projektu koji je realiziran na tako visokoj razini da

ga mogu poželjeti svjetski muzeji. Kao što je nemoguće u ma koliko opširnom prikazu dostojno predstaviti zastupljene umjetnice i umjetnike, i osvrnuti se na djela, nemoguće je i nepotrebno zamjeriti izostanak nekih imena, poznajući ograničenost same izložbene platforme i neiscrpnost teme koja će zasigurno doživjeti svoje nastavke.

Zanimljivo je napomenuti kako je i tema jednoga od najpoznatijih sajmova knjiga u ovom dijelu Europe, *San(j)am knjige u Istri*, održanoga od 5. do 15. prosinca 2019. u Puli, bila grad, odnosno dugotrajnost njegova povijesnoga trajanja, višeslojnost društva, te raznolikost i bogatstvo urbane kulture, o čemu su raspravljali brojni domaći i strani književnici, teoretičari, urednici, novinari i drugi. Tako je gotovo istovremeno otvoreno razmatranje teme, koja je vječno aktualna u književnosti, likovnim umjetnostima i u znanostima, i na žalost nedovoljno bliska i razumljiva upravo onim moćnicima koji svojim političkim i ekonomskim djelovanjem utječu na gradove u kojima danas živimo. x